

Memòria 2003

d'activitats i resultats

Febrer 2004

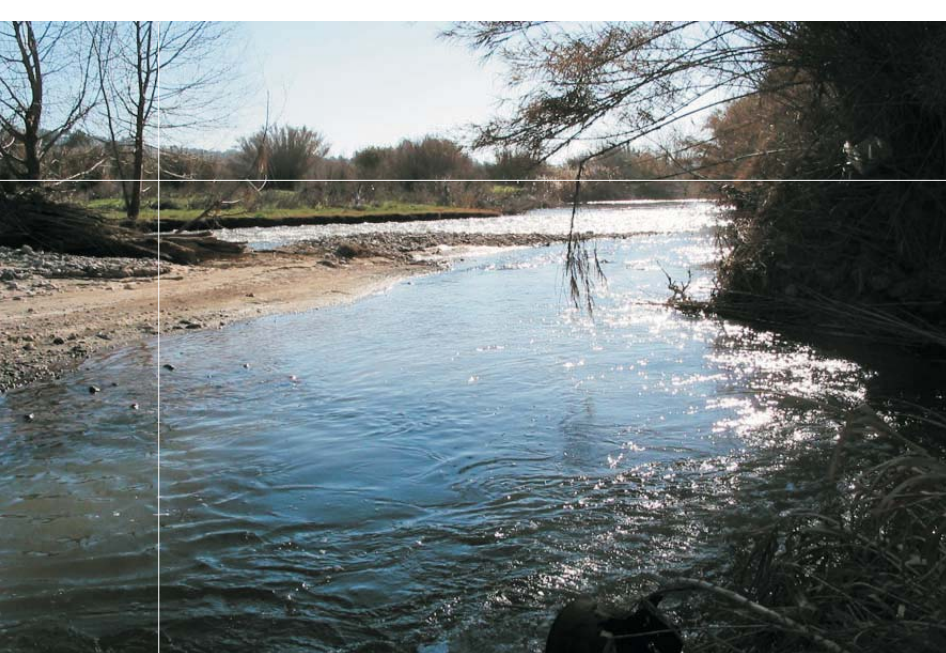

* persones que tenen cura de la terra

Custòdia, del llatí *custodia/custodiae*:
guardar, conservar, respectar o tenir cura.

Organitzacions i persones membres de la xct

Index memòria 2003 d'activitats i resultats de la xct

1.	Presentació de la Xarxa de Custòdia del Territori	7
2.	Línies de treball i memòria d'activitats de l'any 2003	8
	2.1. Informació per a la custòdia del territori	8
	2.2. Formació i qualitat en la custòdia del territori	10
	2.3. Assessorament i suport a les iniciatives de custòdia	12
	2.4. Recerca i desenvolupament per a la custòdia del territori. . .13	
	2.5. Impuls de la custòdia del territori	14
	2.6. Difusió de la custòdia del territori	15
	2.7. Gestió i administració	16
	* Projectes destacats	18
3.	Indicadors de resultats.	20
4.	Memòria econòmica	22
5.	Membres, persones i organitzacions	24
	que donen el seu suport a la Xarxa	

Salutació del president de la xct

Miquel Rafa,
Fundació Territori i Paisatge, Obra Social de Caixa Catalunya

Recordo bé les reunions preparatòries del Seminari de Montesquiú amb en Jordi Pietx i d'altres persones, quan vaig proposar l'elaboració d'un document de passos a seguir, que posteriorment es va convertir en la Declaració de Montesquiú de Custòdia del Territori. Vist amb la perspectiva del temps, la idea ha superat totes les expectatives.

Gràcies a aquella iniciativa, ara em plau adreçar-me com a President a tots els lectors d'aquesta primera memòria anual de la Xarxa de Custòdia del Territori. Les pàgines que segueixen, preparades pel nostre constant i treballador equip tècnic, expliquen prou bé aquest primer any de vida de la xct, però permeteu-me que també hi digui la meva.

Un any d'arrencada, com ha estat per a nosaltres el 2003, és una barreja d'il·lusions, de situar les coses, i d'anar corregint sobre la marxa. En aquest sentit, penso que ens n'hem sortit molt bé, i que anem complint amb escriure les previsions del Pla director de la xct. Cal aquí reconèixer, un cop més, el suport indispensable rebut per part del Departament de Medi Ambient, la Fundació Territori i Paisatge de Caixa Catalunya i la Universitat de Vic, sense el qual la xct no existiria.

Especialment significatiu ha estat la celebració de la III Reunió, i en això vull deixar constància del paper clau que va suposar la implicació de l'Ajuntament de Tremp, gràcies al qual la vam poder portar a terme aquest any. Això sense oblidar les demés organitzacions i institucions que han col·laborat en aquest i en d'altres actes i iniciatives de la xct durant el 2003. Al final de la memòria deixem constància de totes elles.

D'altra banda, la publicació del *Primer Inventari d'Entitats i Iniciatives de Custòdia del Territori* ens ha permès començar a donar a conèixer a la societat la tasca i els resultats que estem aconseguint com a col·lectiu, i en constant col·laboració amb la propietat. Tanmateix els 114 acords i 34 entitats de custòdia, i la resta de dades que presentem a les pàgines 12 i 18, els hem de prendre només com un inici. Totes les organitzacions membres de la xct hem de treballar des de la nostra activitat perquè al segon inventari augmentin aquestes xifres i que els acords siguin de més qualitat, però també hem de treballar conjuntament perquè la Xarxa de Custòdia del Territori sigui veritablement això, una xarxa d'organitzacions on cadascuna hi posa la seva part per avançar plegats en el desenvolupament de la custòdia del territori.

El 6 de març 33 organitzacions i persones vam decidir posar en marxa la xct, i vam acabar l'any sent 45 membres. Tots aquests, i els nous membres que esperem aquest 2004, hem de tenir present que ser membre de la xct vol dir participar a la Xarxa. El nostre equip tècnic posa els mitjans i les oportunitats perquè hi participeu. Tots els membres hem de posar-hi l'esforç i la dedicació.

Per acabar, penseu també que una part molt important de la feina de l'equip tècnic ha estat a l'ombra; impulsant noves iniciatives, implicant a noves organitzacions, donant forma a les línies plantejades al pla director, etc. En els propers temps tots esperem que aquesta tasca vagi donant resultats, per fer avançar més la Xarxa i per consolidar-la de cara al futur. És el que tots esperem.

Cordialment,

Maite Garrigós,
Ajuntament de Cassà de la Selva

Els municipis han sigut vistos durant molt de temps com un nucli urbà i unes afores. Les administracions han patit durant molt de temps d'una mena de miopia que no deixava veure més enllà del límit urbà. Doncs bé, ara fa un temps que es va guarint aquesta miopia administrativa i anem fixant-nos en aquests boscos, rius, prats i altres sistemes naturals tan importants per la conservació de la flora i la fauna que els constitueixen com per les persones que en gaudeixen.

Hem anat ensopegant amb diverses situacions que han contribuït a que caigués aquest vel que teníem sobre els ulls. La densitat de població augmenta en certs llocs, provocant una massificació de certs usos o espais, posant de manifest la fragilitat de l'equilibri d'alguns dels ecosistemes i en alguns casos, fins i tot, perjudicant els propietaris que han mantingut, a vegades en perjudici del rendiment agrícola o forestal, una gestió més respectuosa de les terres que treballen i estimen. D'altres punts del territori es troben amb el problema invers, el de l'abandonament dels boscos i els conreus, que provoca una manca de gestió que fa que es dificulti el gaudi d'aquests espais.

L'any 2003, després de molts esforços, hem estrenat la Xarxa de Custòdia del Territori, per tant la valoració immediata que podem fer és optimista. La il·lusió i l'empenta amb què s'ha constituït aquesta entitat ha estat contagiosa per a moltes altres entitats que es dediquen o tenen la voluntat de dedicar-se a millorar la gestió del territori per a la conservació dels valors naturals, culturals i socials. Es treballa amb convicció, professionalitat i amb els peus ben fermes a terra. Es percep que si es continua treballant d'aquesta manera la xct es convertirà ben aviat en un punt de referència i recolzament per a tots els que tinguin la voluntat o sentin la obligació de trobar fórmules de gestió del patrimoni més efectives i respectuoses amb tots els actors implicats.

Les fites aconseguides durant aquest 2003 són fruit de l'experiència i el saber fer dels professionals i col·laboradors que treballen per tirar endavant aquesta entitat i és per això que, mentre es mantingui aquesta línia, l'evolució de la xct no pot ser més que ascendent. Per tant podem dir que la base és sòlida, i ara cal que sapiguem cultivar amb cura les llavors que faran brotar arreu les experiències dirigides a la conservació del tresor que és el nostre patrimoni.

Salutacions cordials,

criteris generals de la xct

- i. Un centre de recursos per a la custòdia del territori.
- ii. Una veritable xarxa d'iniciatives, organitzacions i professionals amb un compromís.
- iii. Els nodes territorials: l'estratègia de la Xarxa per arribar a tot el territori.
- iv. Una organització que aprèn, genera i transmet els seus coneixements.
- v. El treball en aliança, estratègia clau en la missió de la Xarxa.
- vi. Un mirall en tots els sentits per a les entitats de custòdia.
- vii. Una concepció àmplia de la custòdia del territori.
- viii. Serveis progressius a un cost progressiu.
- ix. Una aposta per a la professionalització i la implicació ciutadana en les organitzacions de conservació i gestió del territori.
- x. Una tasca professional centrada i limitada a la custòdia del territori.

Memòria d'activitats i resultats de l'any 2003. Xarxa de Custòdia del Territori

Febrer de 2004

Autors: Elena Sixto, responsable de comunicació de la xct, amb el suport de l'equip tècnic de la Xarxa de Custòdia del Territori, Hernan Collado, Jordi Pietx, Rebecca Moreno i Sònia Garcia. Amb la contribució de Miquel Rafa, de la Fundació Territori i Paisatge-Caixa Catalunya i Maite Garrigós, de l'Ajuntament de Cassà de la Selva.

Fotografies: Fundació Natura, Fundació Territori i Paisatge, Nereo, X3 Estudis Ambientals i la Xarxa de Custòdia del Territori.

Publicació inèdita de distribució interna a les entitats, institucions i persones vinculades a la Xarxa de Custòdia del Territori.

Us animem a fer ús i a difondre els continguts d'aquesta publicació, i us demanem que en fer-ho citeu la font de la informació.

1. Presentació de la Xarxa de Custòdia del Territori

El 6 de març de 2003 va tenir lloc l'acte fundacional de l'associació de la Xarxa de Custòdia del Territori (xct*). La constitució de la Xarxa va comptar amb 33 membres, entre associacions, organismes públics, fundacions, ajuntaments, empreses i persones físiques.

Prèviament, la proposta de constituir la Xarxa de Custòdia del Territori va sorgir a rel de la Declaració de Montesquiú de custòdia del territori, aprovada el Novembre de 2000 al Seminari internacional del Castell de Montesquiú (Osona) entesa com a centre impulsor i de desenvolupament de la custòdia.

la xct*

La Xarxa de Custòdia del Territori és una organització sense ànim de lucre que té un caràcter tècnic i divulgatiu amb la finalitat d'impulsar l'ús de la custòdia del territori com a part de l'estratègia de conservació dels recursos naturals, culturals i paisatgístics del territori.

El caràcter de xarxa, obert a la participació de les organitzacions interessades en la conservació de la natura i altres valors del territori, les administracions, les empreses i altres agents implicats, és innovador a Catalunya i representa un gran potencial de futur.

La xct* té la seva oficina tècnica en un local al bell mig del campus de la Universitat de Vic, i compta amb el suport regular del Departament de Medi Ambient i Habitatge, la Fundació Territori i Paisatge, obra social de Caixa Catalunya, la Universitat de Vic i de totes les organitzacions i persones membres de la Xarxa.

la custòdia del territori

Custòdia significa, simplement, tenir cura de la terra.

La custòdia del territori comença amb la sensibilització i intenta generar la responsabilitat dels propietaris i usuaris del territori en la conservació i el bon ús de la terra, la mar i els recursos naturals, culturals i paisatgístics.

Una entitat de custòdia és qualsevol organització pública o privada, sense afany de lucre, que participa activament en la conservació del territori i dels seus valors mitjançant acords de custòdia.

Un acord de custòdia és un procediment voluntari entre un propietari i una entitat de custòdia per arribar a una forma acordada de gestionar un territori.

* persones que tenen cura de la terra

2. Línies de treball i memòria d'activitats de l'any 2003

2.1. Informació per a la custòdia del territori

Sistema electrònic d'informació:

- Butlletí electrònic mensual: 'Custòdia de 30 en 30'

Des del mes de març de 2002, quan encara la Xarxa de Custòdia no estava constituïda, cada primer divendres de mes, la xct distribueix un noticiari electrònic amb totes les notícies i novetats d'actualitat sobre custòdia del territori, així com també, finançament, eines i recursos d'interès per a les entitats de custòdia.

*Enguany s'han editat 11 exemplars del 'Custòdia de 30 en 30' i la llista de distribució ha passat a tenir de 326 a 441 subscriptors.

- Àrea xct : Espai d'informació exclusiva per als membres

És un servei de missatges electrònics amb les notícies, ajuts o ofertes que resulten més interessants per les entitats i professionals de la custòdia del territori. La xct vetlla per oferir la informació de manera ràpida de manera que sigui profitosa pels seus membres. Aquest espai d'informació exclusiva per a membres serà traslladat també a l'espai web al llarg del 2004.

*3 missatges Àrea xct el 2003.

- www.custodiaterritori.org

Coincidint amb la III Reunió, el 20 de novembre la xct va estrenar la seva web. La web està plantejada com un portal amb recursos variats i informació actualitzada referent a formació, ajuts econòmics, legislació i intercanvis. Igualment es poden trobar notícies i un calendari d'activitats, com també referències i contactes amb professionals i experts.

També s'explica en profunditat el concepte de custòdia del territori, així com les eines i els mecanismes per poder dur a terme un acord de conservació del territori.

Són d'especial interès l'apartat del glossari de la custòdia, en la qual es defineixen els conceptes més vinculats al món de la custòdia, així com el paper del dret en la custòdia.

També en destaca l'apartat per a propietaris la informació més interessant sobre la gestió de finques privades.

Malgrat restar encara algunes seccions per completar, són forces les visites que ha rebut.

* En els darrers dos mesos de l'any 2003, s'han comptat 2368 visites.

espai web de la xct

www.custodiaterritori.org/tercerareunio

En motiu de la III Reunió es va crear una web informativa realitzada exclusivament per a la difusió i el seguiment de la III Reunió de la xct. Es mantindrà activa fins que es convoqui la IV Reunió, prevista per l'any 2005. Està disponible en aquesta web, en format ZIP, la documentació repartida als participants de les jornades de custòdia a Trepmp, així com les conclusions estratègiques i els futurs passos de la Xarxa.

*La valoració que en van fer de la web els participants de la III Reunió va ser de 4,26 sobre 5.

Unitat de publicacions:

. Guia 'Opcions per a la Custòdia del Territori en finques privades'

Distribució i venda de la Guia pràctica per a la propietat sobre les diferents opcions d'acords de custòdia possibles, elaborada conjuntament amb la Fundació Territori i Paisatge-Caixa Catalunya i diverses organitzacions col·laboradores. Està disponible al web en PDF.

*S'han distribuït 400 exemplars.

. Memòria 2002

Edició i realització de la memòria d'activitats realitzades pel Grup Impulsor de la Xarxa de Custòdia del Territori. Està disponible en format PDF a la web de la xct.

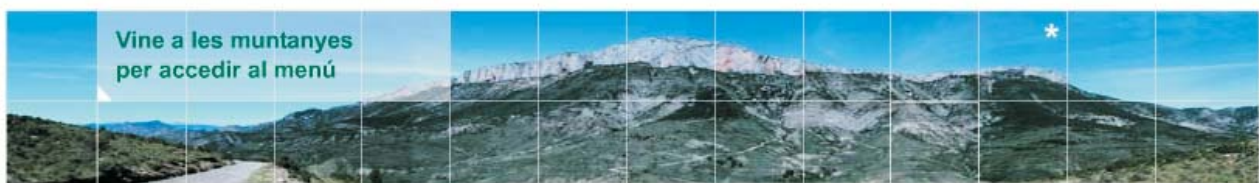

Guia pràctica per a la propietat

Centre de documentació:

. Preparació del Fons Documental de custòdia

Negociacions per a la definició d'un Conveni amb la Universitat de Vic per tal d'acollir el Fons de documentació de la custòdia del territori a la seva biblioteca. Aquest fons documental estarà a obert a tot el públic en general, i es tramitaran carnets de préstecs per als membres de la Xarxa. En Martí Orta ha estat col·laborant com a voluntari en la realització d'aquest projecte.

De la declaració al reconeixement social: III Reunió de la Xarxa de Custòdia del Territori

Fòrum de coneixements i debats per enfortir el moviment de la custòdia del territori

Trepmp, del 20 al 23 de novembre del 2003

[menú de la web de la III reunió](#)

2.2. Formació i qualitat en custòdia del territori

Activitats formatives:

· Seminaris tècnics de la Guia d'Opcions de Custòdia del Territori

Amb motiu de presentar la guia d'opcions es va realitzar el seminari: 'Com posem en pràctica els acords de custòdia', a Vic, el 9 d'abril, en col.laboració amb el Consell Comarcal d'Osona, i a la Bisbal d'Empordà, el 8 de maig, en col.laboració amb els Consorcis de l'Alta Garrotxa i les Gavarres.

*El primer va comptar amb 25 participants i el segon amb 50. En ambdós es van presentar casos pràctics de custòdia representatius de les comarques on es portava a terme la presentació.

* Projecte destacat

Reunió de la Xarxa:

· III Reunió de la Xarxa de Custòdia del Territori

Organització de la III Reunió de la Xarxa de Custòdia del Territori, celebrada a Tremp del 20 al 23 de novembre del 2003.

La Reunió, que enguany portava el títol: 'De la declaració al reconeixement social', en col.laboració amb l'Associació Hàbitats - Projecte Rius i l'Ajuntament de Tremp. Per a més informació o per consultar la carpeta amb la documentació repartida als participants, visiteu la web.

*3 seminaris, 7 ponències, 3 tallers pràctics, 24 comunicacions, 2 debats estratègics i una taula rodona amb la finalitat que els participants poguessin aprendre i reflexionar sobre com avançar cap al reconeixement social de la seva tasca dins el marc de la custòdia del territori. Va comptar amb la presència de 151 assistents, tot un èxit de participació.

Debat de la taula rodona de propietaris i món rural

Estades i intercanvis:

· Contacte amb d'altres organitzacions de custòdia d'altres països

· Suport logístic a la visita d'Eugeni Capella, del GEPEC, a la Cooperativa Cogecstre (Itàlia) per conèixer la seva experiència en producció d'oli ecològic i promoció econòmica en espais naturals (segona setmana de novembre).

· Participació a congressos i jornades

- Participació com a ponents en 8 actes:

- . Estudiants de Ciències ambientals, Universitat de Girona (12 maig).
- . Estudiants d'Arquitectura, Universitat Internacional de Catalunya, Barcelona (15 maig)
- . Taula rodona Dia Europeu dels Parcs Europarc-Espanya, Madrid (23 maig)
- . V Forum Internacional de Política Forestal, CTFC, CFC i COSE, Solsona (17 juliol)
- . Estudiants màster d'espais naturals Europarc-Espanya, Madrid (9 octubre)
- . I Jornada de Custòdia de les Illes Balears, Ciutat de Palma (17-19 octubre)
- . I Jornada de Custòdia del País Valencià, Muro (25 octubre)
- . Presentació ciutadana de la custòdia del territori, a Tremp (22 novembre)

- Participació com a assistents en 10 actes:

- . Conferència Fons d'Inversió Ètics, ESADE (25 juny)
- . "The Leading Edge Congress": Congrés Nacional de Custòdia al Canadà (3-6 juliol)
- . Presentació II Pla de Política Forestal de Catalunya al Departament de Medi Ambient (14 juliol)
- . Excursió ADEPAR per la reivindicació d'un espai natural, Riudellots de la Selva (7 setembre)
- . Jornada Responsabilitat Social Corporativa de Fundació AVINA (15 setembre)
- . Jornada "Endreçar el territori per combatre els incendis" organitzada per ADF del . Bages, Manresa (16 setembre)
- . Trobada anual del Projecte Rius, Vic (5 octubre)
- . 1ª Trobada d'Entitats i Plataformes en Defensa del Territori, Figueres (10-12 octubre)
- . Jornada sobre participació en Xarxa a la UPC, Barcelona (16 d'octubre)
- . Jornada sobre programes europeus en zones rurals, Solsona (15-16 desembre)

Actes extraordinaris

· Fundació de la xct

Assemblea fundacional de la Xarxa de Custòdia del Territori, a l'Aula Magna de la Universitat de Vic (6 de març). Amb la presència de l'Honorable Conseller de Medi Ambient Sr. Ramon Espadaler, l'Excelentíssim i Magnífic Rector de la Universitat de Vic Dr. David Serrat i el director de la Fundació Territori i Paisatge - Caixa Catalunya Sr. Jordi Sargatal.

*Assistència de 33 membres fundadors de la xct,
i un total de 62 persones.

Acte fundacional del 6 de març del 2003, d'esquerra a dreta, Jordi Sargatal, David Serrat, Ramon Espadaler i Jordi Pietx.

· Inauguració de l'oficina de la xct

Acte d'inauguració del Laboratori de Custòdia del Territori a la Universitat de Vic (13 de juny). Amb la presència del Vicerector de Recerca de la Universitat de Vic Dr. Josep Mª Serrat i del President de la xct, Sr. Miquel Rafa. L'equipament del Laboratori va comptar amb un total de 12 patrocinadors que esmentem més endavant.

* Assistència de 29 persones.

2.3. Assessorament i suport a iniciatives de custòdia

Inauguració del l'oficina tècnica de la xct

Assessoraments a iniciatives

· Assessoraments a propietaris i entitats de custòdia

El 2003, des de la posada en marxa de l'oficina tècnica el 5 de maig, la xct ha realitzat 29 assessoraments personalitzats, a entitats i propietaris, a iniciatives de custòdia: per tal d'arribar a un acord de custòdia o bé per assessorar en la gestió dels mateixos acords de custòdia del territori.

· Assessorament contractat per la Fundació Territori i Paisatge

Assessorament tècnic i jurídic a diverses iniciatives de custòdia del territori i en la definició del seu Programa d'acords de custòdia en finques privades: elaboració de fitxes-resum de les finques, assessorament en la redacció d'acords, informe de criteris generals dels acords, visites a finques per negociar acords.

Models i documents per a la custòdia del territori

· Elaboració de tres fitxes metodològiques per al desenvolupament dels acords de custòdia

Fitxes metodològiques de criteris de bona gestió d'acords de custòdia, de registre de dades bàsiques per a finques a negociar, i de registre de visites a finques. Les fitxes són disponibles a l'Àrea xct, adreçada a membres, del web.

· Estudi de models d'acords jurídics

Estudi, recull i catalogació de models d'acords, procedents de diverses entitats, tant de l'àmbit català com internacional, que representen les diferents opcions de custòdia vigents avui en dia.

2.4. Recerca + desenvolupament per la custòdia

Projectes de recerca

· Direcció d'un treball final de carrera de recerca sobre l'agricultura ecològica en relació la custòdia del territori.

El treball el porta a terme una estudiant de tercer d'enginyeria tècnica agrícola de la Universitat de Vic i finalitzarà durant l'any 2004.

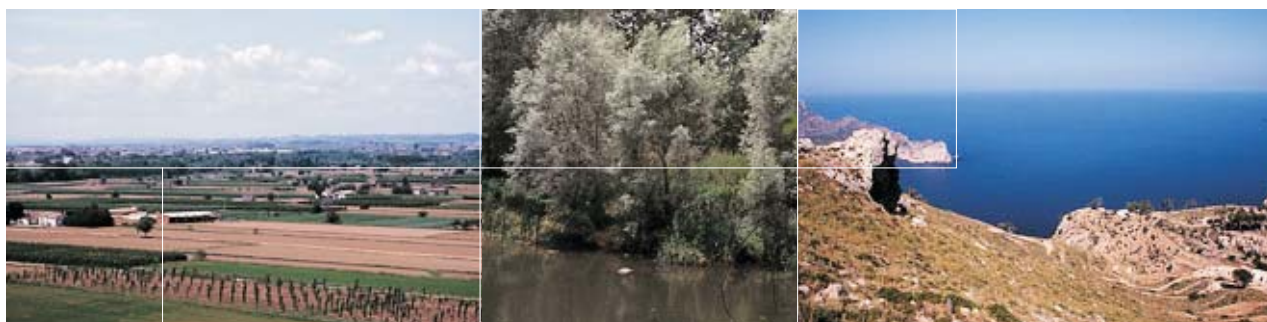
Inventari d'iniciatives de custòdia

* Projecte destacat

· Elaboració del primer Inventari d'iniciatives, acords i entitats de custòdia del territori a Catalunya, Illes Balears i Andorra.

Aquest treball de recerca va ser realitzat per Rebecca Moreno, com a voluntària de la xct durant l'estiu-tardor de 2003. L'informe final es va presentar al públic el novembre de 2003.

*Les dades recollides han estat de 114 acords de custòdia del territori a Catalunya (71.705 Ha.) i les Balears (2.900 Ha.), 34 entitats amb actuacions a 29 comarques diferents, amb una superfície total de 74.605 Ha.

Comarca	Nombre d'acords	Hectàrees	Comarca	Nombre d'acords	Hectàrees
Alt Camp	1	110,14	Maresme	3	5,64
Alt Empordà	4	34,51	Montsià	4	82,87
Alt Urgell	1	5350,54	Noguera	3	14524,99
Alta Ribagorça	1	8	Osona	4	35,97
Bages	1	8,75	Pallars Jussà	4	8699,71
Baix Empordà	6	97,62	Pallars Sobirà	22	299,40
Baix Llobregat	5	399,93	Priorat	1	183,09
Baix Penedès	1	360	Ribera d'Ebre	3	206,81
Berguedà	1	50	Ripollès	1	1157,40
Cerdanya	2	11,47	Segrià	5	293,66
Diversos	2	1552,22	Selva	1	16,23
Garrotxa	18	33580,63	Tarragonès	4	1735
Gironès	2	278,40	Terra Alta	2	1194,60
Mallorca	7	2899,80	Vallès Occidental	2	674
			Vallès Oriental	3	753,38

2.5. Impuls de la custòdia del territori

Desenvolupament legislatiu

· Propostes sobre custòdia per al Nou Pla de Política Forestal de Catalunya

Elaboració d'un informe de valoració d'oportunitats per a la custòdia en el medi forestal, en el marc del procés de participació al nou pla de política forestal de Catalunya, impulsat pel Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat.

*Informe disponible al Centre de Recursos del web de la xct.

· Grup de treball de la xct en l'Estudi d'Opcions Jurídiques, Fiscals i Ajuts a la custòdia del territori

L'estudi esmentat és un encàrrec dels Departaments de Medi Ambient i Habitatge i de Justícia de la Generalitat de Catalunya a un equip d'advocats. El grup de treball elabora una diagnosi d'experiències sobre custòdia del territori i valora els treballs de l'equip redactor a fi d'assessorar-lo sobre la realitat actual de la custòdia. L'estudi i el grup de treball finalitzaran la seva tasca a finals de primavera del 2004.

*La xct participa en l'estudi a través d'un grup de treball on participen 16 representants d'organitzacions vinculades a la xct, 7 al nucli de treball i 9 com a observadors.

Incentius i finançament per la custòdia

· Treball conjunt amb l'Associació Hàbitats per desenvolupar noves oportunitats d'ocupació en custòdia del territori. Projecte Ciutadans i Rius del Programa de Nous Filons del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya. Contractació de tres professionals i organització d'un seminari tècnic en el marc de la III Reunió de la xct.

· Informe de finançament Natura 2000 en relació a l'impuls de la custòdia. Presentat a la DG XI a través de Fundació Conservació Voltor Negre. Informe disponible al Centre de Recursos del web de la xct.

· Difusió del treball de les entitats de custòdia a diverses administracions. Diputacions, Departament de Treball, Ministerio de Medio Ambiente, etc...

· Seguiment i valoració d'altres oportunitats de finançament. Negociació d'una proposta amb un patrocinador per a la creació d'un Premi a projectes de custòdia del territori.

2.6. Difusió de la custòdia del territori

Presentacions de la custòdia

. Presentacions ciutadanes sobre la custòdia del territori

- . Presentació ciutadana sobre la custòdia del territori, a l'Ajuntament de Tremp, en el marc de la III Reunió de la xct.
- . 2 presentacions de la Guia d'Opcions de Custòdia del Territori a Vic i a la Bisbal de l'Empordà.

Atenció a la premsa

. Presència en els mitjans

Presència significativa a diversos mitjans de comunicació en format reportatge, article o entrevista, per presentar la custòdia del territori i la xct. Al llarg de tot l'any, mitjançant el C30-30 recollim de manera exhaustiva tots els articles, reportatges o ressenyes sobre la custòdia i/o la Xarxa publicades als mitjans de comunicació, amb el suport de Margarita Pérez de la Fundació Territori i Paisatge en el seguiment de premsa.

*El recompte anual de la presència de la xct als mitjans és de 17 vegades en premsa, 3 en televisió i 3 en radio. S'han realitzat 6 rodes de premsa als mitjans, 3 a Vic, 1 a la Bisbal de l'Empordà, 1 a Barcelona i 1 a Tremp.

Entrevista per a TV3 en el marc de la III Reunió de la xct a Tremp

Divulgació de la xct

. Quadríptic general de la xct i altres fulletons

Enguany s'ha elaborat el quadríptic de presentació de la Xarxa de Custòdia del Territori, amb la definició de custòdia, els objectius i els serveis que la Xarxa ofereix a les organitzacions membres. També s'han elaborat tres altres díptics per a fer difusió de les jornades formatives organitzades per la Xarxa.

*S'han realitzat 10.000 exemplars del quadríptic general.

2.7. Gestió i administració

Gestió de la informació interna

. Base de dades general de la xct

Gestió, actualització i control d'una base de dades general de la xct amb més de mil registres que contenen contactes diversos amb persones i organitzacions vinculades al món de la custòdia del territori.

. Atenció personalitzada als membres

En les tasques internes, l'atenció més important que es dona als membres és la del seguiment de les quotes, informació de serveis disponibles, i qualsevol petició que es realitzi.

. Programa la Xarxa Aprèn

Xarxa Aprèn és una iniciativa que té com a objectiu formar i millorar el coneixement de l'equip tècnic de la xct sobre el món i les possibilitats de la custòdia del territori, com a base per a la posterior difusió als membres.

*4 sessions de formació interna de l'equip. I assessorament a mida de l'Estudi DTUM al tècnic jurídic de la xct.

Suport al consell directiu i l'assemblea

- . Organització de 4 consells ordinaris.
- . Organització d'un consell-vista a la seu de NEREO (Begur).

Finançament i obtenció de fons

- . Obtenció de l'ajut del Programa de Nous Filons d'Ocupació (Departament de Treball) com a socis del Projecte Ciutadans i Rius de l'Associació Habitats/Projecte Rius.
- . Diversos ajuts per a l'organització de la III Reunió de la xct a Tremp.
- . Descomptes, donacions i serveis gratuïts en la posada en marxa del Laboratori de Custòdia del Territori
- . Finançament de dos seminaris tècnics pel CC Osona, i els Consorcis de les Gavarres i l'Alta Garrotxa
- . Contactes diversos per obtenir fons per a projectes de custòdia: Fundación Biodiversidad, Fundació Caixa Manlleu, Fundació Castellet de Foix, Fundació AVINA...
- . Jordi Pietx soci no finançat de Fundació AVINA.

*Vegeu tot el detall d'institucions i organitzacions col·laboradores a l'apartat 5.

Reunió del consell a Begur

Comptabilitat i gestió administrativa

- . Programa de comptabilitat en marxa.
- . Assessorament econòmic-comptable a la xct.
- . Sessions regulars de control econòmic i administratiu.

Direcció i avaluació

- . Acció pública de la direcció de la xct.
- . Treball intern amb l'equip tècnic de seguiment i orientació de tasques.
- . Reunions setmanals de l'equip de l'xct.
- . Contacte regular amb el consell de membres per a la presa de decisions estratègiques de la xct.

III Reunió de la Xarxa de Custòdia del Territori

La III Reunió donava continuïtat a les anteriors trobades de custòdia celebrades a Montesquiú (2000, 58 participants) i Esterrí d'Àneu (2001, 73 participants). Els 151 participants de la Reunió celebrada a Tremp va doblar el nombre d'assistents de les anteriors, com a mostra del creixent interès que hi ha.

Els ponents van tractar les oportunitats i reptes que planteja la professionalització, el finançament, el marc jurídic, la planificació estratègica, la comunicació i el màrqueting o el treball a l'àmbit local per la custòdia del territori. Jordi Pietx, director de la xct, deia *“L'assoliment d'un reconeixement social passa per unes fites prèvies difícils d'aconseguir sense un treball professional. El camí fins al reconeixement social demana imaginació, però també una bona visió de les oportunitats existents, començant per accions molt simples”*.

Les sessions de debat van servir per fixar objectius i reptes de les entitats de custòdia, i de la Xarxa de Custòdia del Territori, com a organització que les aplega. Els objectius i reptes es van concretar en la Carta de reptes i necessitats per a la professionalització en custòdia del territori, i en el Document de conclusions de la III Reunió de la xct, ambos consultables a la web de la tercera reunió.

El món local, a través d'ajuntaments, consorcis i associacions locals, van tenir un paper destacat a la III Reunió. Al debat final Teresa Mira, de l'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda, destacava que *“la custòdia del territori obre moltes possibilitats per als municipis, la Xarxa ara ha de preparar un pla de comunicació per arribar als ajuntaments”*.

Entre els reptes més destacats que es planteja el moviment de la custòdia del territori hi ha la millora del marc jurídic; la definició d'un codi ètic que orienti la tasca de les entitats de custòdia; l'elaboració d'una guia sobre oportunitats per a la custòdia del territori als municipis; i l'establiment de criteris comuns d'imatge i comunicació a la societat, amb un missatge clar que enforteixi el moviment de la custòdia. En aquest sentit

Miquel Rafa, president de la xct, proposava treballar el concepte de *“territori custodiat, territori de qualitat”*.

Taller pràctic de la III Reunió

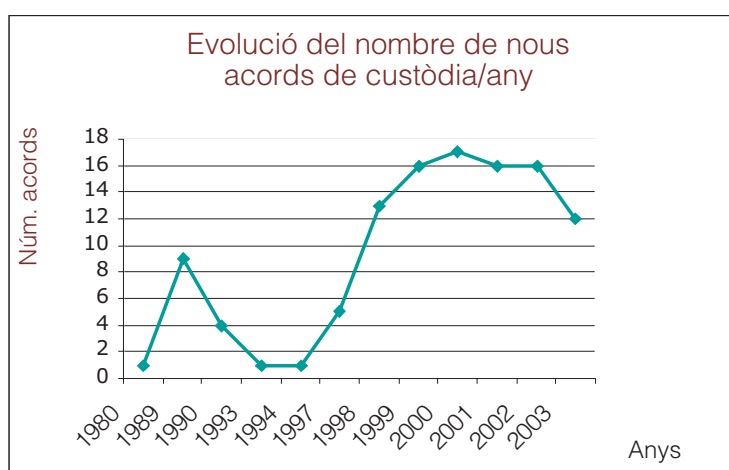
Inventari d'iniciatives de custòdia del territori a les Balears, Catalunya i Andorra

A mesura que la custòdia del territori avança apareix la necessitat d'inventariar els acords i les entitats de custòdia per tal d'avaluar-ne l'abast i la seva repercussió. Aquest inventari ha permès conèixer millor la realitat actual de les entitats que estan actives en la custòdia i les seves perspectives de futur.

Elaborat per la xct, aquest inventari recull un total de **114 acords de custòdia en finques privades i públiques a càrrec de 34 entitats de custòdia** i dels propietaris de les diferents finques. Aquests acords sumen una superfície de 74.605 Ha, **71.705 Ha a Catalunya i 2.900 a les Balears**, que representen el 2,34% de la superfície total de Catalunya i el 0,58% de les Illes Balears. La única entitat de custòdia andorrana encara no ha assolit cap acord definitiu però hi està treballant. La majoria d'acords són convenis o contractes jurídics (75%), en segon lloc hi ha les compres de finques per part de les entitats (19%), i per últim, els acords verbals (6%), utilitzats per les entitats més petites.

Les comarques que tenen el **major número d'acords realitzats són la Garrotxa i el Pallars Sobirà**, gràcies als acords desenvolupats pel Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, i pel gran número de petits acords de conservació de boscos madurs del Pallars de la Fundació Territori i Paisatge-Caixa Catalunya. En nombre d'hectàrees, destaquen les comarques de la Garrotxa, la Noguera, el Pallars Jussà, l'Alt Urgell i Mallorca, en tots els casos gràcies a uns pocs acords de gran extensió. Tanmateix, el 90% dels acords tenen menys de 600 Ha d'extensió, i alguns són d'extensió molt petita, fins a les 0,1 Ha de l'Església de Sant Cebrià dels Alls al Baix Empordà.

La **Fundació Territori i Paisatge - Caixa Catalunya, el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, la Societat Espanyola d'Ornitologia i la Fundació Natura** són les entitats amb un major nombre d'acords. Entre les quatre sumen el 70% del total d'acords de custòdia existents. Tanmateix és gràcies al nombre creixent de petites entitats locals i comarcals que la custòdia del territori comença a estendre's arreu de Catalunya, les Balears i Andorra.

3. Indicadors de resultats

Els objectius de la xct i les accions que se'n deriven són moltes i diverses de cara a aconseguir una major implantació de la custòdia del territori a Catalunya. És per aquests motius que considerem essencial, doncs, disposar de mecanismes concrets per al seguiment i l'avaluació de l'actuació i, sobretot, de l'impacte de l'acció de la xct en aquesta implantació.

El Pla director de la xct defineix fins a 30 indicadors de resultats, agrupats en dos grans tipus: els indicadors del **funcionament intern** de la pròpia xct (en tant a organització) i els indicadors de la **tasca externa** desenvolupada per la xct (i els seus efectes o impactes sobre el territori).

*Al llarg de la memòria, hem assenyalat així, al final de cada activitat o projecte, els resultats més destacats.

Indicadors i resultats de l'any 2003

Aquí dessor assenyalen els indicadors del Pla director a fi i a efecte de mesurar els resultats de la Xarxa, així com també el valor i la tendència que considerem desitjable:

Indicadors de tasca externa de la xct	2002	2003	Tendència desitjable
1. Núm. acords establerts per entitats de custòdia	102	114	que augmenti
2. Superfície afectada pels acords establerts (Ha.)	41.468	74.605	que augmenti
3. Núm. activitats de formació	---	3	que augmenti
4. Núm. assistents a les activitats	58	226	que augmenti
5.. Núm. publicacions (diverses)	4 pròpies 3 contribucions	4 pròpies 11 contribucions	que augmenti
6.. Núm. visitants web, fòrums...	326 (C30-30)	441 (C30-30) 2368 (web)	que augmenti
7. Núm. contactes de la Xarxa a nivell internacional	3	---	que augmenti
8. Núm. accions per assolir els incentius fiscals	1	1	neutre
9. Assessoraments a iniciatives de custòdia del territori	8	29	que augmenti

3. Indicadors de resultats

Atès que al llarg del 2002 la xct encara no s'havia constituït formalment com a associació, alguns indicadors s'han calculat per primera vegada aquest any 2003. Per alguns indicadors no disposem de dades per al 2003. La darrera columna indica el valor o tendència desitjada i permet valorar el resultat de l'indicador. Dels 21 indicadors calculats, 7 evolucionen positivament segons la tendència desitjada, 3 evolucionen negativament, 7 no disposen de valor comparatiu per 2002 que permeti calcular la tendència, i 3 no s'han calculat aquest any 2003.

Indicadors de funcionament intern de la xct	2003	Tendència desitjable
10. Nombre de membres de la xct	45	òptim 100-150/ deficient 25-30
11. Renovació de membres de la xct (baixes de socis)	0	que disminueixi
12. Capacitat econòmica (ingressos any)	156.054	que augmenti
13. Abast territorial (nombre de comarques amb membres)	20	que augmenti
14. Número de treballadors de la Xarxa	4-5	que augmenti
15. Diversitat dels agents de la Xarxa (<i>index /equitat Shannon</i>)*	1,585/0,884	que augmenti
16. Número de patrocinadors / aliances	25	que augmenti
17. % d'autofinançament de la Xarxa	32,14%	òptim > 40% deficient < 25%
18. Núm. conflictes entre membres resolts per la Xarxa	---	que augmenti
19. Compliment de les línies de treball del Pla Director	17 de 22	que augmenti
20. Núm. contactes entre entitats a través de la Xarxa	---	que augmenti

**Índex de Shannon / equitat de Shannon*: L'Índex de Shannon és una fórmula de càlcul de la diversitat utilitzada en ecologia. Hem considerat en aquest cas els diferents tipus de membres de la xct (ajuntament, associació, consorci, empresa, fundació, persona física, universitat) i la seva incidència a la xct. L'índex no té un valor màxim, però a partir de 1 es pot considerar alt. L'equitat varia de 0 a 1, i com més alt més diversitat indica.

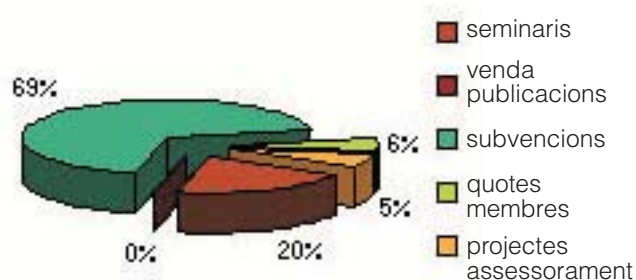
4. Memòria econòmica

Mitjançant els següents gràfics podem observar l'evolució econòmica de la xct durant el 2003.

Els diagrames circulars mostren els ingressos i despeses de l'exercici detallats per partides. Si bé el nivell d'autofinançament de la xct és del 32,14% cal destacar l'apartat de subvencions i suports estructurals que és del 67,86%. Enguany s'han rebut, entre altres, col.laboracions de la Fundació Territori i Paisatge - Caixa Catalunya (45.000€) i del Departament de Medi Ambient i Habitatge (60.000€), totes dues dins el marc de convenis de col.laboració de quatre anys.

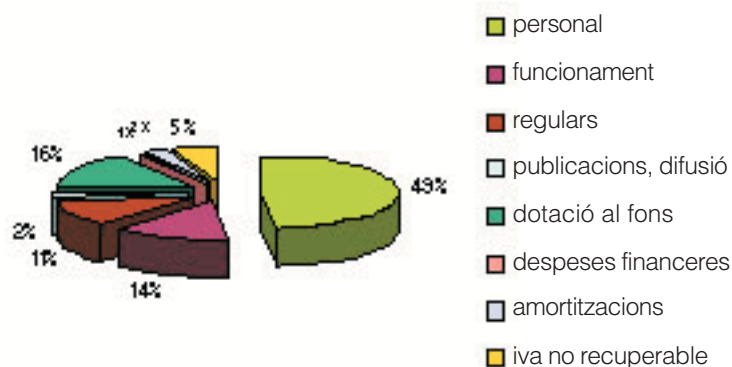
ingressos

	€	%
seminaris	30.724	19,69%
venda publicacions	187	0,12%
subvencions	106.800	68,44%
quotes membres	10.045	6,44%
projectes d'assessorament	8.298	5,32%
altres ingressos financers		0,00%
	156.054	100,00%

despeses

	€	%
personal	59.896	48,00%
funcionament	17.350	13,91%
regulars	13.962	11,19%
publicacions, difusió	3.012	2,41%
dotació al fons de reversió	20.000	16,03%
despeses financeres	793	0,64%
amortitzacions	3.038	2,44%
iva no recuperable	6.722	5,39%
	124.774	100,00%

impost societats 727

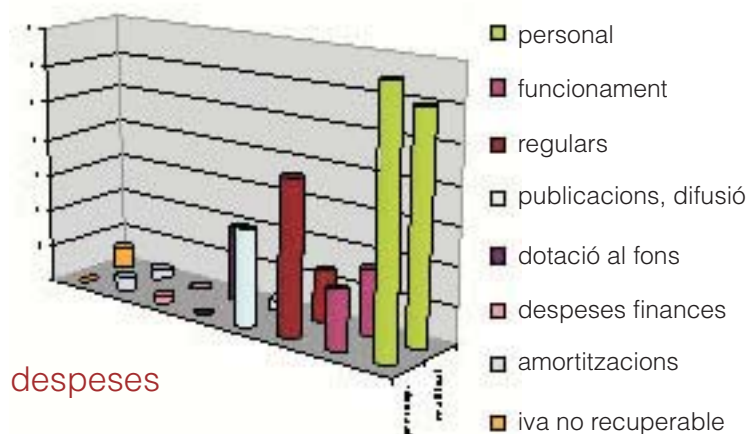
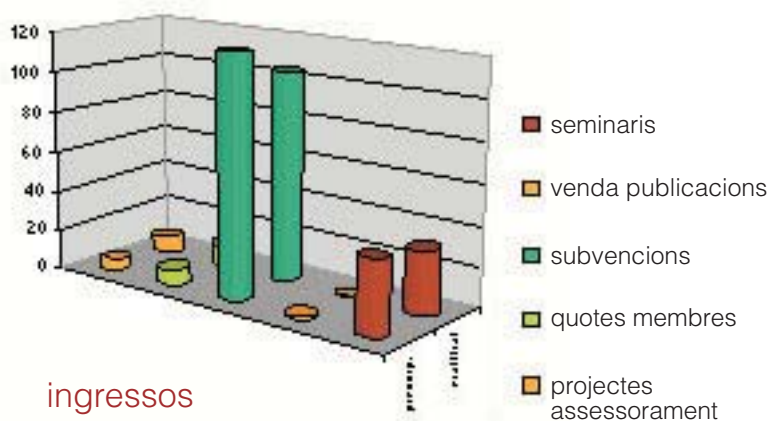
Resultat any 30.553

4. Memòria econòmica

Els gràfics comparatius entre el pressupost i l'efectivament realitzat mostren unes desviacions puntuals importants, fruit també de la incertesa pròpia del primer any d'activitat, però hem arribat a un resultat final molt ajustat, bàsicament per l'esforç mantingut durant l'exercici per anar compensant les desviacions temporals.

liquidació del pressupost

	previst	real	desv.	% desv.
ingressos	172.091	156.054	-16.038	-9,32%
organització / col.laboració en seminaris	37.219	30.724	-6.495	-17,45%
venda publicacions	1.600	187	-1.413	-88,33%
subvencions	120.000	106.800	-13.200	-11,00%
quotes membres	8.100	10.045	1.945	24,01%
projectes d'assessorament	5.172	8.299	3.125	60,42%
despeses	156.753	124.774	-31.979	-20,40%
personal	68.646	59.896	-8.749	-12,75%
funcionament	15.832	17.350	1.518	9,59%
regulars	41.211	13.962	-27.249	-66,12%
publicacions, difusió	25.393	3.012	-22.381	-88,14%
dotació al fons de reversió	0	20.000	20.000	
despeses finances	1.583	793	-790	-49,93%
amortitzacions	4.089	3.038	-1.050	-25,69%
iva no recuperable	0	6.722	6.722	
resultat d'explotació	15.339	31.279	15.940	103,92%

5. Membres, persones i organitzacions que donen el seu suport a la Xarxa

Membres de la Xarxa de Custòdia del Territori

Ajuntament de Cassà de la Selva
Ajuntament de Granollers
Ajuntament de Manlleu (Centre d'Estudis del Rius Mediterranis)
Ajuntament de Tremp
Ajuntament de Vic
APNAE (Amics del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà)
Associació Catalana de Ciències Ambientals
Associació Hàbitats - Projecte Rius
Centre de la Propietat Forestal
Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya
ConSORCI de l'Alta Garrotxa
ConSORCI de les Gavarres
ConSORCI de l'espai rural de Gallecs
DEPANA
ECAFIR, SL
Estudi DTUM
Fundació Natura
Fundació Terra i Arbres
Fundació Territori i Paisatge
Galanthus (Associació per a l'estudi i divulgació del Medi Ambient)
GEPEC (Grup d'Estudi i de Protecció dels Ecosistemes del Camp)
GEVEN (Grup d'Ecologistes del Vendrell i el Baix Penedès)
GOB Menorca
Grup de Medi Ambient de Corbera del Llobregat
ICEA, Institució Catalana d'Estudis Agraris
ICHN, Institució Catalana d'Història Natural
ICRA, Institut Català per a la Conservació dels Rapinyaires
La Banqueta (Associació de Defensa del Patrimoni Natural)
La Bassa Roja, Amics de la Natura
La Vola, Companyia de Serveis Ambientals, SAL
Lo Pi Negre
NEREO, Preservador del Medi Ambient
SEO/Birdlife (Societat Espanyola d'Ornitologia)
S'Esclop, Mallorca aventura i cultura
X3 Estudis Ambientals, SCP
i 10 persones membres que donen suport a títol individual

Consell de membres de la xct

Maite Garrigós, Ajuntament de Cassà de la Selva · Josep Àngel Alert, Ajuntament de Tremp · Núria Asensio/Francesc Giró, Fundació Natura · Miquel Rafa, Fundació Territori i Paisatge-Caixa Catalunya · Marta Gimbert, La Bassa Roja · Miquel Ventura, NEREO · Núria Morral, Associació Hàbitats-Projecte Rius · Cristina Sánchez, SEO/Birdlife · Eugeni Capella, GEPEC-Ecologistes de Catalunya · Eduard Plana, Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya · Xavier Mateu, Centre de la Propietat Forestal

Equip tècnic de la xct

Hernan Collado, responsable jurídic · Sònia García, responsable d'organització · Rebecca Moreno, adjunta d'organització de la III Reunió, setembre-novembre 2003 · Jordi Pietx, director · Marc Sanjuán, responsable d'iniciatives · Jordi Sardinya, responsable de comunicació, fins a juliol de 2003 · Elena Sixto, responsable de comunicació, des de setembre de 2003.

Assessors de la xct

Albert Cortina, Estudi DTUM, advocat, assessorament en qüestions jurídiques · JM^a Orduña, expert en gestió de recursos humans, assessorament en estratègies de direcció de la xct · JM^a Prat, expert en màrqueting, assessorament en col·laboració amb empreses · Arnau Lladó, advocat, assessorament en qüestions jurídiques.

Voluntaris de la xct

Roser Casas, assistent al Mercat de custòdia de la III Reunió de la xct, 16 hores de dedicació · Rebecca Moreno, realització del Primer Inventari d'iniciatives de custòdia de Catalunya, les Balears i Andorra, 170 hores de dedicació · Elisabet Oliva, assistent al Mercat de custòdia de la III Reunió de la xct, 16 hores de dedicació · Martí Orta, col·laboració en la realització del Fons Documental

Comissió organitzadora de la III Reunió de la xct

Josep Àngel Alert, Ajuntament de Tremp · Núria Morral, Associació Hàbitats/Projecte Rius · Jordi Pietx, xct · Martí Rosell, ECAFIR, SL · Cristina Sánchez, SEO/Birdlife · Marc Sanjuán, xct · Jordi Solà, Montsec Actiu, SL

Grups de treball d'experiències en custòdia del territori

Nucli del Grup de treball: Xavier Basora, X3, Estudis Ambientals, SCP · Xavier Buqueras, Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya · Esther Fanlo, Ajuntament de Lleida · Ramon Roig, GEPEC · Eduardo Rojas, Universitat de València · Laura Pujol, Fundació Territori i Paisatge · Cristina Sánchez, SEO/Birdlife

Observatori actiu: Cristina Álvarez, Institut de Política Ambiental Europea – IPAE · Núria Asensio, Fundació Natura · Salvador Cid, SEO / Birdlife · Ignasi Congost, Fundación Oso Pardo · Oriol Costa, Aula de Natura - Centre Cívic de Vidreres · Arnau Lladó, advocat · Carlos Javier Durá, advocat · Jordi Pietx, xct

Institucions, empreses i organitzacions amb col.laboració o aliança amb la xct durant l'any 2003

Departament de Medi Ambient, Generalitat de Catalunya, suport econòmic estructural · Fundació Territori i Paisatge-Caixa Catalunya, suport econòmic estructural · Universitat de Vic, suport material estructural · Departament de Treball, Generalitat de Catalunya/Fons Social Europeu, ajut programa Nous Filons d'Ocupació al projecte Ciutadans i Rius · Associació Hàbitats/Projecte Rius, conveni per al projecte Ciutadans i Rius · Ajuntament de Tremp, conveni per a la III Reunió de la Xarxa de Custòdia del Territori · Consell Comarcal d'Osona, suport econòmic a seminari guia opcions · Consorci de l'Alta Garrotxa, suport econòmic i logístic a seminari guia opcions · Consorci de les Gavarres, suport econòmic i logístic a seminari guia opcions · Diputació de Lleida, suport econòmic i material a la III Reunió · Consell Comarcal del Pallars Jussà, suport material a la III Reunió · Patronat de Turisme "Ara Lleida", suport econòmic a la III Reunió · Fundació Caixa Manlleu, suport econòmic a la III Reunió · Fundació AVINA, Jordi Pietx soci de la xarxa Avina · MRW Missatgers, condicions preferents en els enviaments de missatgeria

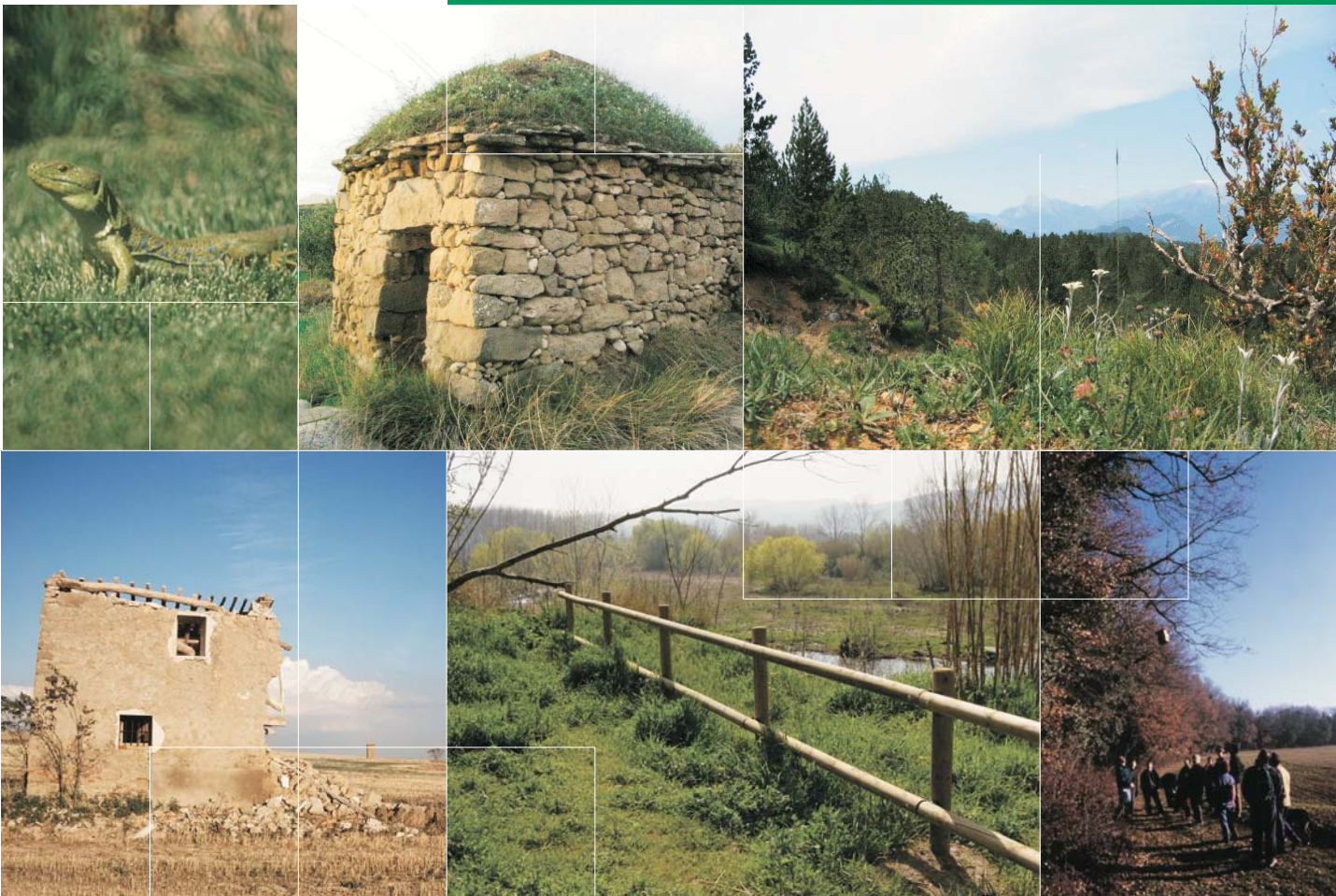
L'equipament de la xct ha comptat amb la col.laboració de:

AUSATEL, S.L. · Despatx d'arquitectura Lúdia Arboix i Miquel · DETEINCO informàtica · Escola d'Art de Vic · Família Quer i Pietx · Sr. German Munuera Pubill · Josep Sala – prestatgeries · K 3000 Il·luminació · Marbres Bruguera · Noves Tecnologies per l'Àfrica · Toni Muns – Interiors · Universitat de Vic

Col.laboradors al Custòdia del 30 en 30: 43 persones

Albert Albertí, Núria Asensio, Xavier Basora, Marc Bigas, Jordi Boltà, Rosa Cabaryd, Miquel Camps, Eugeni Capella, Sonia Castaneda, Salvador Cid, Carlos Javier Durà, Carles Fañanas, Elisenda Ferré, Carla Firmani, Marc Franch, Marc Fornés, Ramon Fortià, Silvia Gili, Xavier Mateu, Núria Morral, Marc Ordeix, Montse Pla, Eduard Plana, Josep M. Mallarach, Jaume Mor, Jordi Peix, Anna Pou, Javier Puertas, Laura Pujol, Xavier Quer, Joan Real, Delfí Roca, Xavier Sabaté, Deli Saavadrea, Cristina Sánchez, Juan José Sánchez, Judith Sánchez, Martí Serrat, Gaby Susanna, Lídia Vila, Albert Tintó i Carlota Viada.

La custòdia del territori és entesa com una filosofia per a facilitar les iniciatives voluntàries de conservació de la natura, el paisatge i el patrimoni cultural en finques privades i municipals. Iniciatives en què una entitat de custòdia assessora al propietari per fer una gestió de la seva finca orientada a la conservació dels seus valors i recursos.

Barraques de vinya, boscos de ribera, oliveres milenàries, rius, rieres i rierols, reserves marines, platges, rouredes, prats, boscos, camps, arbres, flors, ocells... ens agradaria que ens ajudessiu a mostrar els diferents valors de conservació de la custòdia del territori. Envieu-nos fotografies de les vostres iniciatives de custòdia, aquell tros de terra del qual teniu cura, o aquell paisatge tan estimat, a: fotos@custodiaterritori.org, assenyalant el vostre nom o el nom de l'entitat, l'indret i el valor de conservació. Volem gaudir de la bellesa d'un territori custodiat.